

Hoihoifua ko e fetongi 'o e Efuefú: Ko e Halanga Faifakamo'ui 'o e Fakamolemolé

'I he fakalau e ngaahi ta'ú pea 'i he'eku feinga ke ma'u ha nonga mo e fakamo'ui 'i he hala ko ia 'o e fakamolemolé, ne u 'ilo'i ai 'i ha founga mahu'inga ko e 'Alo tatau pē 'o e 'Otuá 'a ia na'á Ne fakalelei 'eku ngaahi angahalá, ko e Huhu'i tatau pē ia te Ne fakahaofi 'a kinautolu ne nau fakamamahi'i lahi aú. Na'é 'ikai ke u lava 'o tui ki he mo'oni 'uluakí ta'e te u tui ki he mo'oni hono uá.

'I he tupulaki ko ia 'eku 'ofa ki he Fakamo'uí, kuo tupulaki foki ai mo 'eku holi ke fakafetongi e mamahi mo e 'itá 'aki 'Ene lolo faifakamo'uí. Ko ha ngāue faingata'a ia 'i ha ngaahi ta'u lahi, na'e fiema'u ki ai 'a e loto-to'á, fakavaivai, fa'a kātaki, mo e ako ke falala ki he mālohi faka-'Otua 'o e fakamo'uí ke fakahaofi mo fakamo'uí. 'Oku kei 'i ai pē 'eku ngāue ke fai, ka kuo 'ikai ke u toe ma'u 'a e loto-'itá mo e tāufehi'á. Kuo foaki mai kiate au "ha loto fo'ou" ['Isikeli 36:26]—ko ha loto kuó ne ongo'i 'a e 'ofa loloto mo tāuma'u 'o ha Fakamo'ui fakatautaha, 'a ia kuó Ne 'i hoku tafa'aki, kuó Ne tataki au 'i he angavaivai mo e fa'a kātaki ki ha feitu'u lelei ange, kuó Ne tangi mo au, kuó Ne 'afio'i 'eku loto-mamahi. . . .

Na'é pehē 'e 'Eletā Lisiate G. Sikoti: "He 'ikai te ke lava 'o tamate'i 'a e me'a kuo 'osi hokó, ka te ke lava 'o fakamolemolé'i. 'Oku fakamo'ui 'e he fakamolemolé 'a e ngaahi kafo fakalilifu mo fakamamahi, he 'oku lava ai 'a e 'ofa 'a e 'Otuá ke fakama'a 'a e kona 'o e tāufehi'á mei ho lotó mo e 'atamaí. 'Okú ne fakama'a ho konisēnisi mei he holi ke sāuni. 'Okú ne faka'atā ha potu ki he fakahaohaoá, fakamo'uí mo e 'ofa taumama'o 'a e 'Eiki" ["Healing the Tragic Scars of Abuse," *Ensign*, May 1992, 33].

Kuo ma'u foki 'e he'eku tamai 'i māmani ha liliu fakafo 'i he lotó 'i he ngaahi ta'u kimui ni maí pea kuó ne tafoki ki he 'Eiki—ko ha me'a na'é 'ikai te u 'amanaki ki ai 'i he mo'ui ni. Ko ha fakamo'oni ia 'e taha kiate au 'o e mālohi faka'aufuli mo liliu-mo'ui 'o Sisū Kalaisí.

'Oku ou 'ilo'i 'okú Ne malava ke fakamo'ui 'a e tokotaha faiangahalá pea mo kinautolu kuo fai ki ai 'a e angahalá. Ko Ia 'a e Fakamo'ui mo e Huhu'i 'o e māmani, 'a ia na'á Ne foaki 'Ene mo'ui kae lava ke tau toe mo'ui. Na'á Ne folofola, "'Oku 'iate au 'a e Laumālie 'o [e 'Eiki], koe'uhí kuó ne fakanofa au ke u malanga 'aki 'a e ongoongolelei ki he masivá; kuó ne fekau au ke *fakamo'ui 'a e loto mafesi*, ke malanga 'aki 'a e huhu'i ki he kau pōpulá, mo e faka'ā 'o e kuí, ke *vetē ange 'a kinautolu kuo laveá*" [Luke 4:18; tānaki atu hono fakamamafa'i].

'Okú Ne 'omi 'a e fakamo'uí, fakaakeaké mo e fakahaofi kiate kinautolu kotoa pē 'oku loto-mamahi, pōpulá, kafó pea mahalo kuo fakakuihi 'e he mamahi pe angahalá. 'Oku ou fakamo'oni 'oku mo'oni 'a e fakamo'ui mo e fakaakeake 'okú Ne 'omí. Ko e taimi 'o e fakamo'ui ko iá 'oku kehekehe ia ki he tokotaha kotoa pē, pea he 'ikai lava ke tau fakamaui 'a e taimi 'a ha taha kehe. 'Oku mahu'inga ke tau faka'ata'atā ma'atautolu 'a e taimi ke fakamo'ui ai pea mo anga'ofa pē kiate kitautolu lolotonga 'ene hoko iá. 'Oku 'alo'ofa mo tokanga ma'u pē 'a e Fakamo'uí pea mateuteu ke 'omi 'a e tokoni 'oku tau fiema'ú.

'I he hala 'o e fakamolemolé mo e fakamo'uí, 'oku 'i ai ha fili ke 'oua na'a fakatolonga 'a e ngaahi sipinga pe vā fetu'utaki 'oku 'ikai mo'ui lelei 'i hotau fāmilí pe 'i ha toe feitu'u pē. Te tau lava 'o fakahaa'i kiate kinautolu kotoa pē 'oku tau lava 'o tākiekiná 'a e anga'ofá ko e fetongi 'o e anga-ta'e'ofá, 'ofá ko e fetongi 'o e tāufehi'á, angavaivai ko e fetongi 'o e angamālohi, malú ko e fetongi 'o e loto-hoha'á, mo e melinó ko e fetongi 'o e feke'ike'i.

Ko e foaki ko ia 'o e me'a kuo fakasitu'a'i meiate koé ko ha konga mahu'inga ia 'o e fakamo'ui fakalangí 'a ia 'oku malava 'o fakafou 'i he tui kia Sisū Kalaisí. Ko e mo'ui 'i ha founga 'okú te foaki ai 'a e hoihoifua ko e fetongi 'o e efuefú, hangē ko ia ne lea 'aki 'e 'Īsaiá, [vakai, 'Īsaiá 61:3] ko ha ngāue ia 'o e tuí 'oku muimui 'i he sipinga fungani 'o ha Fakamo'ui kuó Ne kātekina e me'a kotoa pē kae lava ke Ne tokoni'i 'a e tokotaha kotoa pē. . . .

'Oku ou fakamo'oni ko e sipinga ma'ongo'onga taha 'o e 'ofá mo e fakamolemolé 'a hotau Fakamo'ui ko Sisū Kalaisí, 'a ia na'á Ne folofola 'i He'ene mamahi faingata'a'ia, "'E Tamai, fakamolemole 'a kinautolu; he 'oku 'ikai te nau 'ilo 'a ia 'oku nau fai" [Luke 23:34]. (Kristin M. Yee, "Hoihoifua ko e fetongi 'o e Efuefú: Ko e Halanga Faifakamo'ui 'o e Fakamolemolé," *Liahona*, Nōvema. 2022, 37–38)